

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Навчальний зошит
для 3-го класу пілотних шкіл НУШ

Інтегрована тема
“ПОГОДА”

Учня/учениці

Клас

Навчальний заклад

Ім'я та прізвище учня/учениці

УДК 37.03:51:502:61:811.161.2(075.2)

В 68

Автори:

О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк

Редакційна колегія:

Л. Андрушко, О. Ліннік, О. Пасічник, А. Панченков,
О. Пустовий, О. Романюк, А. Ткаченко, М. Товкало, Х. Чушак,
Р. Шаламов, О. Шиян, Р. Шиян.

Волощенко О.В.

В 68 Я досліджую світ. Навчальний зошит для 3-го класу
пілотних шкіл НУШ. Інтегрована тема "Погода" /
О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк —
Київ : Світич, 2020. — 48 с.

УДК 37.03:51:502:61:811.161.2(075.2)

Електронні версії навчальних зошитів та методичні матеріали —
на сайті svitdovkola.org/pilot

Консультації за телефоном 067 504 5022

© О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк, 2020

© Видавництво "Світич", 2020

ЛЮБИЙ УЧНЮ! ЛЮБА УЧЕНИЦЕ!

Твоя мандрівка з жевжиками наближається до завершення. Цього місяця ти "побуваєш" у Херсонській, Хмельницькій та Черкаській областях. Дізнаєшся, що таке погода та спостерігатимеш за нею. Довідаєшся, як рослини і тварини реагують на погоду. Разом з однокласниками та однокласницями за допомогою шишки – природного гігрометра – простежиш, як змінюється вологість повітря. Дізнаєшся, як уберегтися від блискавки і що можна робити в дощову погоду.

Цього місяця ти шукатимеш відповіді на запитання:

- Що таке погода?
- Як синоптики визначають погоду?
- Які рослини і тварини "передбачають" погоду?
- Як погода впливає на настрій?
- Які природні явища бувають небезпечними?
- Що робити, коли надворі дощ?

Захопливої тобі подорожі!

*Автори зошита
і команда видавництва "Світлич"*

- Яка погода цього весняного дня? Опиши.
- Як реагують люди на негоду, що насувається? За якими ознаками ти визначив/визначила таку реакцію?
- Чи впливає погода на твій настрій? Розкажи, як саме.
- Що робитимуть під час зливи лісові мешканці? Чи змінюється під час дощу стан рослин? Як саме?
- Відшукай на малюнку тварин. Що вони роблять? Як змінюється їхня поведінка навесні? А що змінюється в житті людей, зокрема — у твоєму?
- У якому куточку цього лісу тобі хотілося б опинитися? Чому? Навіщо люди ходять до лісу? Як мають поводитися там?
- Що тобі хочеться змінити у зображеній місцині? Як це можливо зробити?
- Спробуй упізнати весняні квіти, які зобразила художниця. Назви їх.
- Пригадай, чи доводилося тобі бачили людей, які продають букети перших лісових квітів. Як ти гадаєш, чи можна так чинити? Обґрунтуй свої міркування.
- Чи ти помічав/помічала, як реагують на зміну погоди квіти? Якщо так, розкажи про свої спостереження.

Пузлик зацікавлено розглядав порт, який скриня відкрила на Херсонщині:

— Я так і знав, що доведеться щось таке шукати! Я спостерігав, як навесні люди закопували зернинки.

— Чи не від мене їх ховають? — пожартувала Блискавка й вирушила на виконання завдання.

Жевжичка пильно придивлялася до насінинок, які люди клали в землю. Яких тільки не бачила!

Аж ось помітила чоловіка, що виніс із дому повну миску зернят і став показувати хлопчикові:

— Дивися, синку, — це насіння кавуна. Зараз ми його посадимо і будемо доглядати. З нього проб'ється паросток, потім — листочки, квіти, а тоді й маленькі кавунчики. Коли вони досягнуть, смакуватимемо самі та друзів пригощатимемо.

Блискавка слухала, затамувавши подих: "Он воно що! Така непоказна штучка може перетворитися на великий соковитий смаколик?! Справжнє українське диво!".

Малюк подивився на миску зернят:

— Тут дуже багато насінин. На нашому баштані всі не помістяться.

— Подаруємо тим, кому треба, — усміхнувся тато.

Почувши ці слова, Блискавка полегшено зітхнула й узяла одне зернятко. А потім ще одне.

- Насіння яких рослин бачила Блискавка?
- Як гадаєш, навіщо їй дві насінинки?

- Визнач, які висловлювання істинні, а які — хибні.

☀ Пузлик зацікавлено розглядав насінинки, які люди кидали в землю.

ТАК НІ

☀ Батько показував синові насіння гарбуза.

ТАК НІ

☀ Чоловік вирішив подарувати зайві зернятка тим, кому вони потрібні.

ТАК НІ

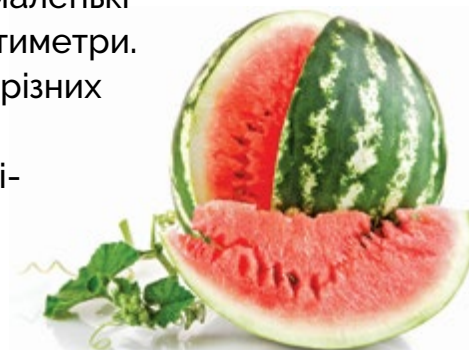
- Упізнай рослини за їхнім насінням. Намалюй поряд із зображеннями зернят достиглі плоди.

Дехто вважає, що кавун — це ягода, але насправді цей плід є соковитою гарбузиною, що майже повністю складається з води.

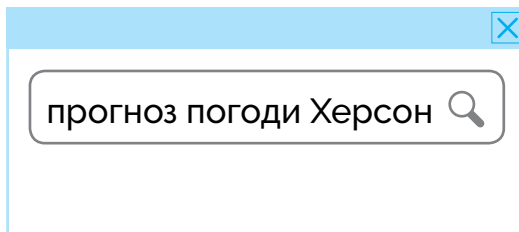
Кавуни бувають дуже різного розміру. Один з американських фермерів у 2005 році виростив плід, що важив аж 122 кілограми. А в Південній Америці поширені маленькі кавунчики завдовжки всього 3–4 сантиметри. Їх використовують для приготування різних салатів та закусок.

Японські фермери придумали поміщати кавунову зав'язь у спеціальні скляні коробки у формі куба й у такий спосіб вирощують кавуни квадратної форми.

ЩО ТАКЕ ПОГОДА?

1. Напередодні поїздки до Херсона Блискавка поцікавилася, яка ж там погода. "Сьогодні вітряно, небо вкрито сірими хмарами, накрапає невеликий дощ, температура повітря +8 °С", – відповів Номул. Поміркуй, навіщо Блискавці знати прогноз погоди. А як ти дізнаєшся про погоду? Запиши.

2. Що таке погода? Розкажи.

Погода — це стан атмосфери: температура повітря, опади, вітер, хмарність, вологість. Усе це досліджують фахівці — **метеорологи**. Тих із них, хто складає прогноз погоди, називають **синоптиками**.

3. Склади й запиши сенкан зі словом "погода".

1. Погода.

2. (прикметники, 2 слова)

3. (дієслова, 3 слова)

4. (почуття, 4 слова)

5. (підсумок, 1 слово)

4. Розкажіть одне одному про те, яка погода вам найбільше до душі. Що ти відчуваєш, коли комусь не подобається те, що викликає захоплення в тебе? Чи вмієш ти з повагою ставитися до вподобань інших?

5. Прочитай уривки віршів із циклу "Про дівчинку Маринку" Наталі Забіли. Дай відповіді на запитання після них.

Сонячно

— Чи добра погода? —
Спитала Маринка.
— На синьому небі
Нема ні хмаринки.
Всміхається сонце.
Усе зацвіло.
І ллється у вікна
Весняне тепло.

А люди веселі
Спішать працювати:
Копати городи,
Поля засівати,
Щоб сил набирались
Зернинки малі
У сонцем зігрітій
Вологій землі.

Яскраві кульбабки
На луках розквітли,
Підводять голівки
До сонця і світла.
На луки зелені
Біжить дівтора.
— Хороша погода!
Весела пора!

- Як гарна погода впливає на настрій людей? Які слова описують це у вірші? Підкресли їх. А що ти робиш теплої днини? Розкажи.

Дощ іде

Сьогодні за хмари
Сховалося сонце.
Краплинки дощу
Стукотять у віконце,
І стежить за ними
Маринка сумна:
— Погана погода! —
Зітхає вона.

Та квіти і трави,
Ковтаючи воду,
Шепочуть зраділо:
— Чудова погода!
Ми хочемо пити,
Щоб краще рости,
Свіжіш зеленіти,
Буйніше цвісти!

- Чому Маринка вважає дощ поганою погодою? Підтвердь свою думку словами з вірша.
- А як оцінюють дощову погоду рослини? Прочитай.
- Чи змінила б свою думку дівчинка, якби почула міркування рослин?

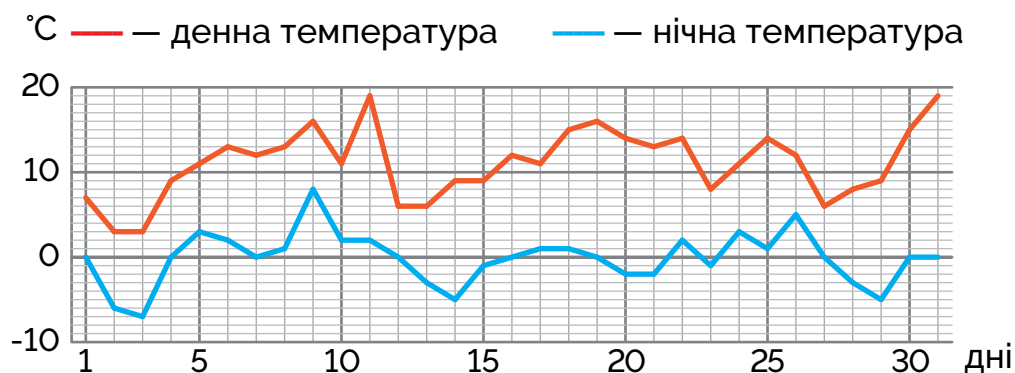
6. Оленка захоплюється грою на скрипці. Її старший брат запропонував піти разом 10 квітня до Херсонської обласної філармонії на вечір скрипкової музики.

Довідайся, яку погоду передбачають цього дня в Херсоні. А яка погода буде у твоєму населеному пункті? Заповни таблицю.

	Погода в Херсоні	Погода в моєму населеному пункті —
Стан неба		
Температура		
Опади		

7. Херсон — місто на правому березі Дніпра. Щоранку Юрко і Соломія прогулювалися набережною, милуючись чудовими краєвидами. Щодня впродовж місяця Юрко фіксував температуру повітря. Потім хлопчик побудував графік. Розглянь його і дай відповіді на запитання.

- Якого дня температура повітря була найвищою?
- Яка ніч була найхолоднішою?
- У які дні температура повітря сягала +7 °C?
- Яка температура повітря була 10 березня?

8. Одного разу під час прогулянки Юрко побачив у небі хмару, схожу на слоника. Поспостерігай і ти за хмарами. Що вони тобі нагадують? Розкажи.

- Роздивись хмаринки на небі. Намалюй ту, яка справила на тебе найбільше враження.

9. Уяви, що хмаринка розповіла тобі свою історію. Якою б була ця оповідь? Запиши.

10. Соломія навчила свого приятеля руханки "Австралійський дощ". Навчіться й ви цієї веселої вправи. Пограйте у класі.

svitdovkola.org/pilot/3/media8-1

В Австралії здійнявся вітер	→	тремо долоні.
Починає накрапати дощ	→	клацаємо пальцями.
Дощ посилюється	→	плескаємо долонями по грудях.
Починається справжня злива	→	плескаємо по стегнах.
А ось град і справжня буря	→	тупаємо.
Буря стихає	→	плескаємо по стегнах.
Дощ стихає	→	плескаємо по грудях.
Поодинокі краплі падають на землю	→	клацаємо пальцями.
Тихий шелест вітру	→	потираємо долоні.
Сонце	→	піднімаємо руки догори!

- Які ще опади ти знаєш? Запиши їхні назви.

.....

.....

Атмосферні опади — вода в рідкому чи твердому стані, що випадає з хмар або безпосередньо з повітря на земну поверхню у вигляді дощу, снігу, роси чи граду.

11. Поспостерігай за погодою. Результати подай у вигляді таблиці за зразком.

Календар погоди за квітень

Дата	Температура повітря	Стан неба	Опади	Вітер

ЯК СИНОПТИКИ ВИЗНАЧАЮТЬ ПОГОДУ?

- Денис і його хрещені батьки вирішили відвідати унікальний заповідник у Херсонській області – "Асканія-Нова". В інтернеті Денис дізнався прогност погоди на першу частину місяця.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
 +21 +13	 +11 +5	 +11 +6	 +12 +5	 +15 +9	 +17 +10	 +20 +12
8	9	10	11	12	13	14
 +20 +14	 +21 +14	 +12 +11	 +18 +13	 +14 +11	 +14 +12	 +10 +8

- Якого дня температура повітря буде найвищою?

- У які дні краще не їхати до заповідника? Чому? Обґрунтуй свої міркування.

- Денис вирішив зібрати інформацію про тварин, які мешкають в "Асканії-Нова". Деяких йому вдалося сфотографувати. Які з цих тварин рослиноїдні? Запиши біля зображення таких тварин букву **р**. А які – м'ясоїдні? Промаркуй їх літерою **м**. Усеїдних тварин познач **у**.

Зубр

Жук-носоріг

Черепаша болотяна

Часничниця звичайна

Фазан

3. Денис дізнався, що у зубра в Північній Америці є близький родич — бізон.

- Переглянь відео:

svitdovkola.org/pilot/3/media8-2

Запиши три факти про бізонів, які тебе найбільше вразили.

.....

.....

- Доповни речення фактами про українських зубрів.

☀ Зубри мешкають у

☀ Зубр є твариною.

☀ Зубр покритий

4. Хрещені батьки Дениса запропонували поїхати у вихідні на Арабатську стрілку, якщо буде гарна погода. Денис поцікавився, як синоптики її визначають. Прочитай текст і дай відповідь на запитання хлопчика.

На метеостанціях спостерігачі за допомогою радіозонда двічі на добу вимірюють температуру повітря, атмосферний тиск, напрямок і швидкість вітру, визначають хмарність, можливі опади. Ці дані надсилають до метеоцентрів. Тут фахівці кодують дані й розміщують їх на мапі погоди. За нею синоптики складають прогноз.

5. Денис довідався, що повідомлення про прогноз погоди можна подивитися і по телевізору. Подивіться таке повідомлення й обговоріть у класі його особливості.

svitdovkola.org/pilot/3/media8-3

6. Попрацюйте в парах. Спробуйте себе у ролі телеведучих. Вигадайте і напишіть прогноз на весняний день. Потренуйтеся його розповідати. Чітко зазначайте дату, на яку складено прогноз. Коли один із пари виступає, інший має уважно слухати, а по завершенні дати поради. Потім обміняйтеся ролями.

7. Оціни, наскільки вдалася тобі роль телеведучого/телеведучої.

8. Під час мандрівки на Арабатську стрілку Денис побачив дивні прилади. Хрещена пояснила хлопчиків, як вони працюють. Згадайся, де який прилад зображено. Підпиши.

Це — флюгер. Він потрібен, щоб визначати напрямок вітру.

Це — гігрометр. За допомогою нього вимірюють вологість повітря.

Це — опадомір. Ним користуються для вимірювання кількості опадів.

9. Прочитай судження. Познач лише істинні.

- ☐ Щоб скласти прогноз погоди, треба отримати інформацію із супутників.
- ☐ Усі прогнози погоди правдиві.
- ☐ Синоптики фіксують напрямок і силу вітру, кількість опадів, атмосферний тиск, перепад температур землі й повітря, хмарність, рівень води в річках.
- ☐ У вихідні синоптики не працюють.

10. Денис розповів хрещеним, що мріє навчитися плавати. Що із запланованого хлопчиком дасть змогу здійснити задумане? Познач.

Запишуся в басейн.

Подолую страх води.

Куплю окуляри і шапочку для плавання.

11. Денис разом із дорослими замовив в інтернеті окуляри й шапочку. Яка вартість цієї покупки?

225 грн

120 грн

А 335 грн

Б 340 грн

В 345 грн

12. А яка мрія є в тебе? Поміркуй, що ти маєш зробити для її втілення. Запиши.

.....

.....

.....

.....

Перо лелеки

Блискавка турботливо поливала паросток кавунчика, який про-
ростав у горщику біля ілюмінатора. Номул тим часом гордовито ви-
струнчився (тільки він із жевжиків спромігся вивчити українську абет-
ку) та вигукував назви букв:

— У, Ф, Х...

— Ось тут ми ще не були, — Пузлик показував на мапу.

— Хмельницька область, — прочитала Блискавка.

Пузлик розглядав зображення на екрані планшета:

— Тут є поля, сади, фортеці прадавні, сучасні виробництва. Мені
так подобається наша мандрівка! Я навіть починаю сумувати, що вона
скоро закінчиться.

— Згодна, — зітхнула Блискавка, — шкода буде залишати сучасну
Україну, коли виконаємо завдання.

— Не забувайте, що ми залишимося тут, тільки перейдемо на на-
ступний рівень, складніший — у минуле чи в майбутнє України. Там
теж веселки щастя не завадять, — підбадьорив друзів Номул.

На пошуки цього разу мав вирушити Пузлик.

— Стривай, — Блискавка перечитувала інформацію, — є прикмета:
якщо лелеки сидять у гнізді нерухомо, буде дощ. Тоді тобі треба негай-
но повертатися до жевжольота.

— Дякую, — кивнув головою Пузлик, а сам замислився: — Як діста-
ти перо лелеки, коли цей птах такий величезний?

Жевжик довго не наважувався наблизитися до гнізда. Облаштував
пункт спостереження на стрісі й очікував, коли обидва птахи полетять
по гілляччя. Тільки тоді взяв пір'їнку.

- Чому жевжикам було шкода закінчувати мандрівку?
- Що ти знаєш цікавого про лелеку?
- Що говориться в оповідці про здатність лелек "передбачати" погоду?

ЯКІ РОСЛИНИ І ТВАРИНИ "ПЕРЕДБАЧАЮТЬ" ПОГОДУ?

1. Жевжики опинилися на території Національного природного парку "Подільські Товтри", що на Хмельниччині. Розглянь його схему і назви об'єкти, які можуть привернути увагу мандрівників. Поясни свій вибір.

The map shows the Podilskyi Tovtry National Natural Park with various geographical features and numbered points. A circular logo of the park is in the top left corner of the map area.

1. Бакотська затока.
2. Ботанічний заказник "Чапля".
3. Пам'ятка природи "Китайгородське відслонення".
4. Ботанічний заказник "Товтра Вербецька" ("Чотири кавалери").
5. Заказник "Кармалюкова гора".
6. Смотрицький каньйон.
7. Печера "Атлантида".
8. Заказник "Велика і Мала Бугаїхи".
9. Буковий масив "Сатанівська дача".

2. Об'єднайтеся в групи й пошукайте в різних джерелах фотографії, відео та інформацію про національний парк "Подільські Товтри". За результатами пошукової роботи напишіть замітку з цієї теми.

3. Оціни, як працювала твоя група, і заповни картку.

Я оцінюю роботу своєї групи

☐ Чи ми ділилися?
☐ Чи ми сказали одне одному щось приємне?
☐ Чи ми допомагали одне одному?
☐ Чи всі у групі працювали?

4. Прогулюючись територією заказника "Чапля", Мар'яна натрапила на величезний мурашник. Дівчинку зацікавили мурахи, і кількох вона намалювала. Яких неточностей припустилася Мар'яна? Поясни, чому ти так вважаєш.

5. Переглянь два відео про мурах. Запиши факт, який найбільше тебе здивував. А чи була інформація, яка видалася тобі сумнівною? Як ти можеш її перевірити? Розкажи.

svitdovkola.org/pilot/3/media8-4

.....

.....

.....

- З яким відео працювати було легше? Чому?

6. Мабуть, під час пікніків вам доводилося спостерігати за ланцюжком мурашок, що тягнеться від шматочка їжі, який упав у траву. Як же мурашки знайшли харч? Відповідь підкаже дослід.

Мурашина доріжка

Підготуйте:

- неглибоку картонну коробку з кришкою;
- скло або оргскло, що повністю закриває коробку;
- білу фарбу й пензлик;
- скотч та ножиці;
- садову лопатку й рукавички;
- блюдце;
- шматочок банана;
- цукор.

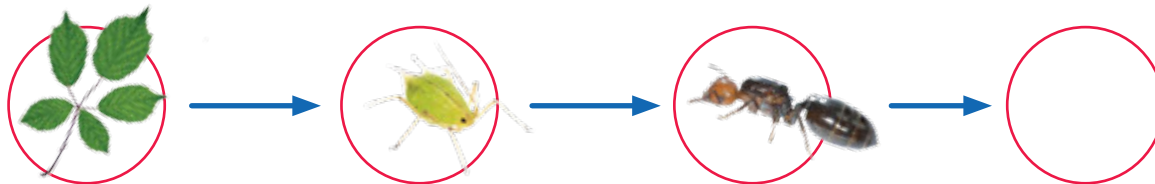
Хід досліду

1. Зніміть із коробки кришку й пофарбуйте коробку зсередини в білий колір.
2. Виріжте з кришки довгу смугу, ширина якої дорівнює глибині коробки. Зробіть у ній два вирізи на відстані приблизно 15 см один від одного.
3. Відігнувши краї, закріпіть смугу скотчем так, щоб вона розділила коробку рівно навпіл.
4. Покладіть на блюдце шматочок банана, посипте його цукром і змочіть водою. Поставте блюдце в куток лівої половини коробки.
5. Знайдіть мурашник. Одягніть рукавички й наберіть садовою лопаткою трохи землі, копнувши досить глибоко, на відстані близько 5 см від входу до мурашника. Швидко пересипте землю з мурашками в другу половину коробки. Відразу закрийте коробку склом.

Що ви побачите

Приблизно за 20 хвилин безладної метушні мурашки заспокояться й почнуть досліджувати свою нову оселю. Кілька мурашок знайдуть вирізи в перегородці й переповзуть на ту половину коробки, де лежить банан. Приблизно за годину можна буде побачити один або кілька довгих ланцюжків з мурашок, що сновигають до частування й назад.

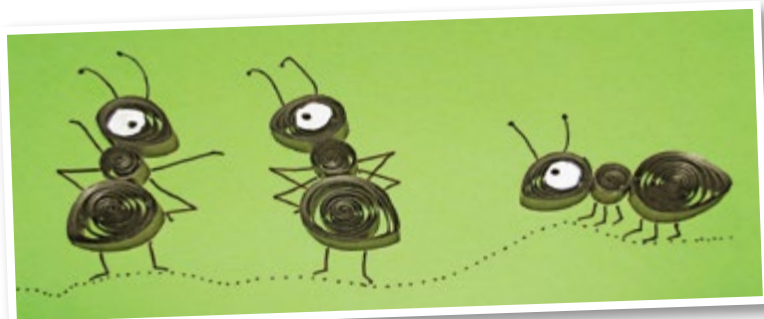
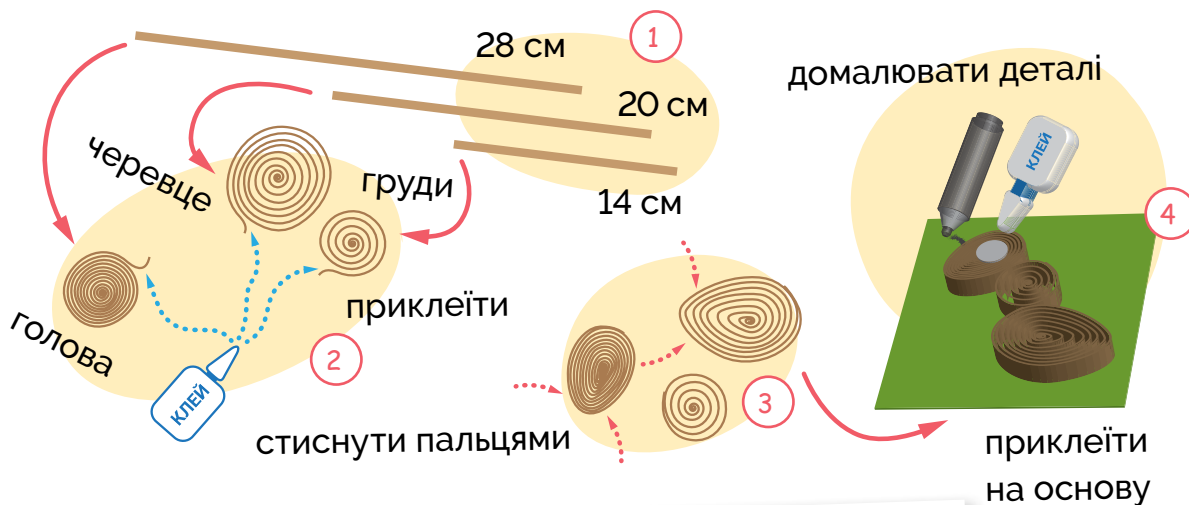
7. Мар'яна довідалася, що мурах називають санітарами лісу. Достатньо п'яти мурашників, аби захистити від комах-шкідників дерева на ділянці лісу розміром 100 на 100 м. Розглянь частину ланцюга живлення і доповни його.

8. Спостерігаючи за мурахами, Мар'яна звернула увагу на їхню активність. Мама розповіла їй народну прикмету: "Якщо навколо мурашника кипить життя — дощу не буде". Поміркуй, як зміниться поведінка мурах, якщо незабаром має піти дощ. Перевір свої припущення, а висновки запиши.

Якщо очікується дощ, мурахи

9. Виготов мураху в техніці квілінгу за зразком.

10. Навесні озеро у Хмельницькому рясно всіяне листям білого латаття. Мама сказала Мар'яні: "Якщо водойма навесні густо вкрилася листям латаття — заморозків більше не буде". Дівчинка перевірила й зафіксувала в таблиці ще кілька особливостей поведінки рослин, пов'язаних зі зміною погоди. Сформулюй за таблицею і запиши ці народні прикмети.

Явище	Прогноз	Чи справдився?
Зілля 	Тепло 	Так!
Кільбабки 	Тепло 	Так!
Малива 	Дош 	Так!
Мокрець 	Сонячно 	Ні.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Як ти гадаєш, чи завжди народні прикмети збігаються з прогнозами синоптиків?

11. Довідайся, як різні рослини і тварини "передбачають" погоду. Запиши прикмети, які ти відшукав/відшукала, а за можливості й перевір їх.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

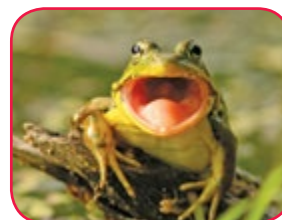
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Прочитай вірші, персонажами яких стали наші чотирилапі друзі.

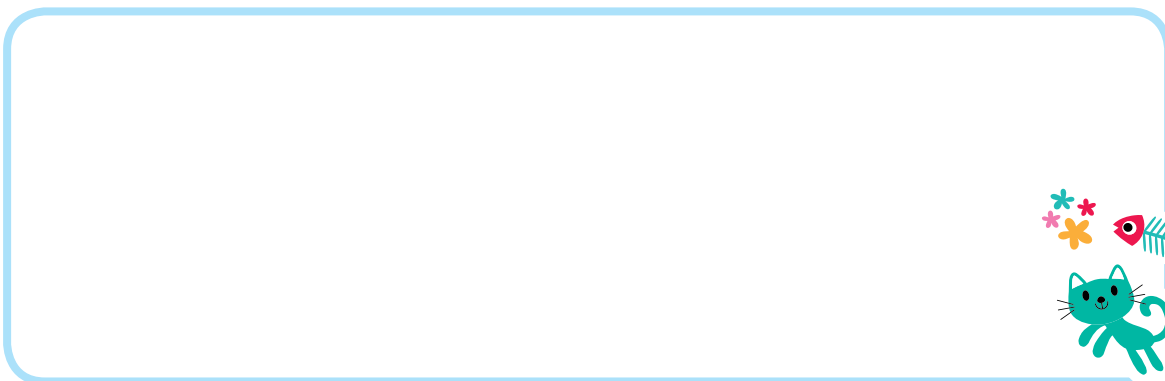

Котище

По дашку повзе котище:
Вище! Вище! Вище! Вище!
Йде гроза усіх пташок.
Скоро зробить він стрибок!
Ще й стирчить трубою хвіст —
зараз всіх він вас поїсть!
Щойно скочив він на дах,
як узяв котяру страх.
Все згори таке мале,
аж стає від того зле.
"Ой, зніміть мене, мур-мя,
я ж маленьке кошеня-у!!!"

Мар'яна Савка

- Уяви і намалюй, що побачив кіт, про якого пише Мар'яна Савка.

* * *

Чорний кіт рихтувався
перебігти мені дорогу.
Але я перебігла перша.
Чорний кіт зажурився:
тепер його, мабуть,
спіткає невдача.

Марина Павленко

Собаче листування

Пес до пса
написав:
"У тебе, псе,
добре все?
Бо в мене в будці
миші шкребуться".

Відписав
пес до пса:
"У мене, псе,
чудово все.
Тобі ж, небоже,
кіт допоможе".

Котяча справа

Як почуєш за вікном
нявкіт серед ночі —
не лякайся, друже мій,
не розплющуй очі.
Хай вони собі кричать
чи "ганьба", чи "слава",
не втручайся ти до них —
то котяча справа!

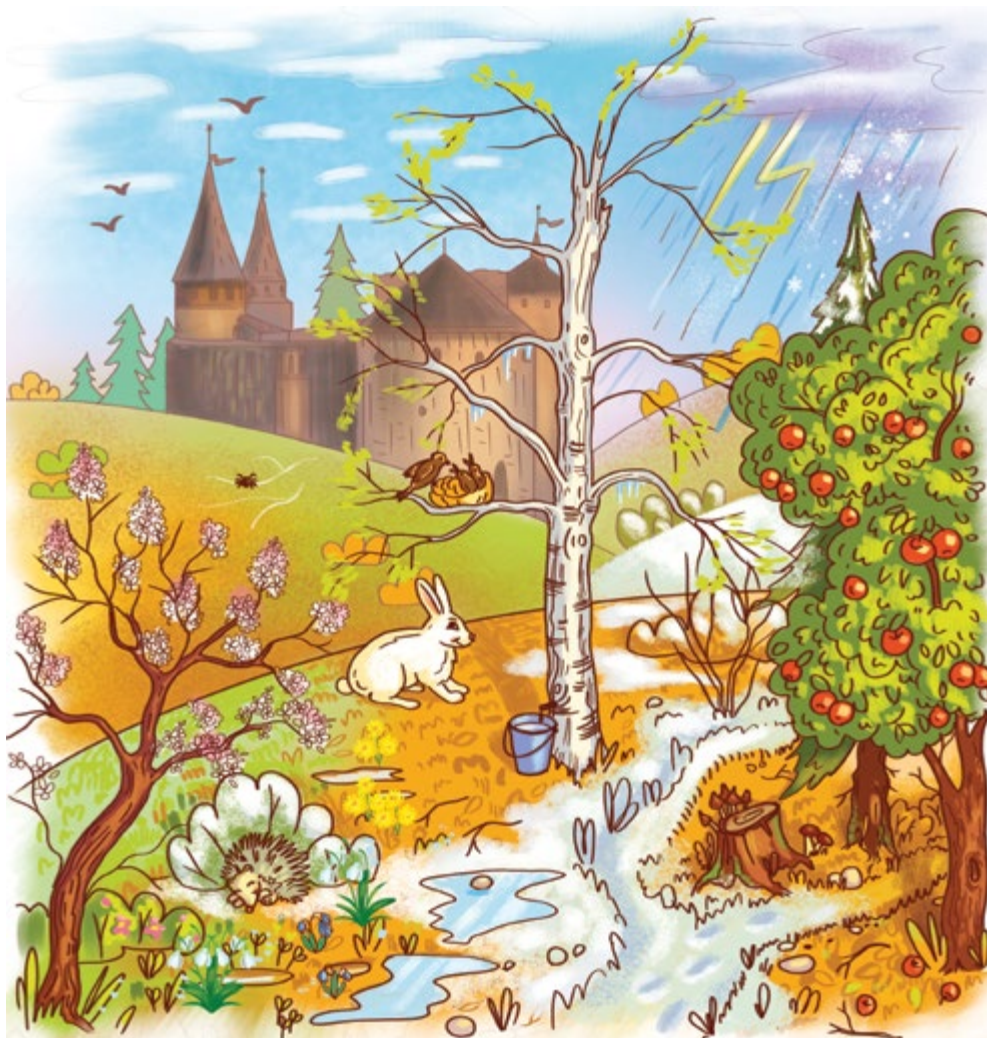
Іван Андрусяк

- Кота з якого вірша нам стає шкода? У якому вірші йдеться про звичку котів нявчати по ночах? У якому немає рими? У якому вірші є звертання? У якому найбільше варіантів, як можна назвати кота? У якому вірші ми чуємо рявкіт? У якому йдеться про народну прикмету, яку саме?
- Згадай якусь милу звичку котика чи песика або цікаву ситуацію з ними і напиши про це власний вірш.

ЯК ПОГОДА ВПЛИВАЄ НА НАСТРІЙ?

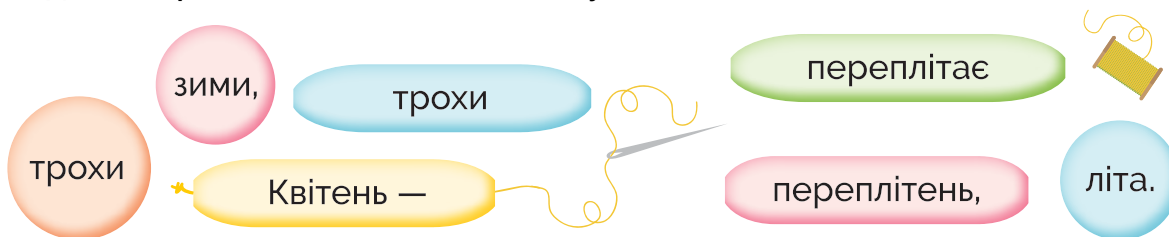
1. Номул зауважив, що з настанням тепла стало цікавіше виконувати завдання діда Оксеника. Жевжикові подобаються весняні зміни. Розглянь малюнок і впізнай лише ті явища, які відбуваються у природі навесні.

2. Якого елемента бракує в послідовності? Домалюй.

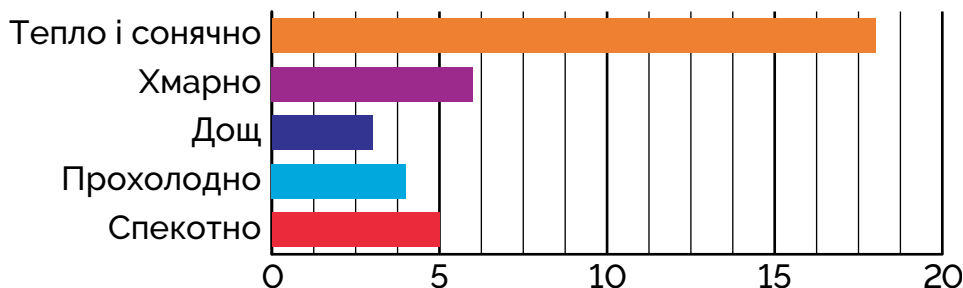
3. Віднови прислів'я, запиши його та усно поясни зміст.

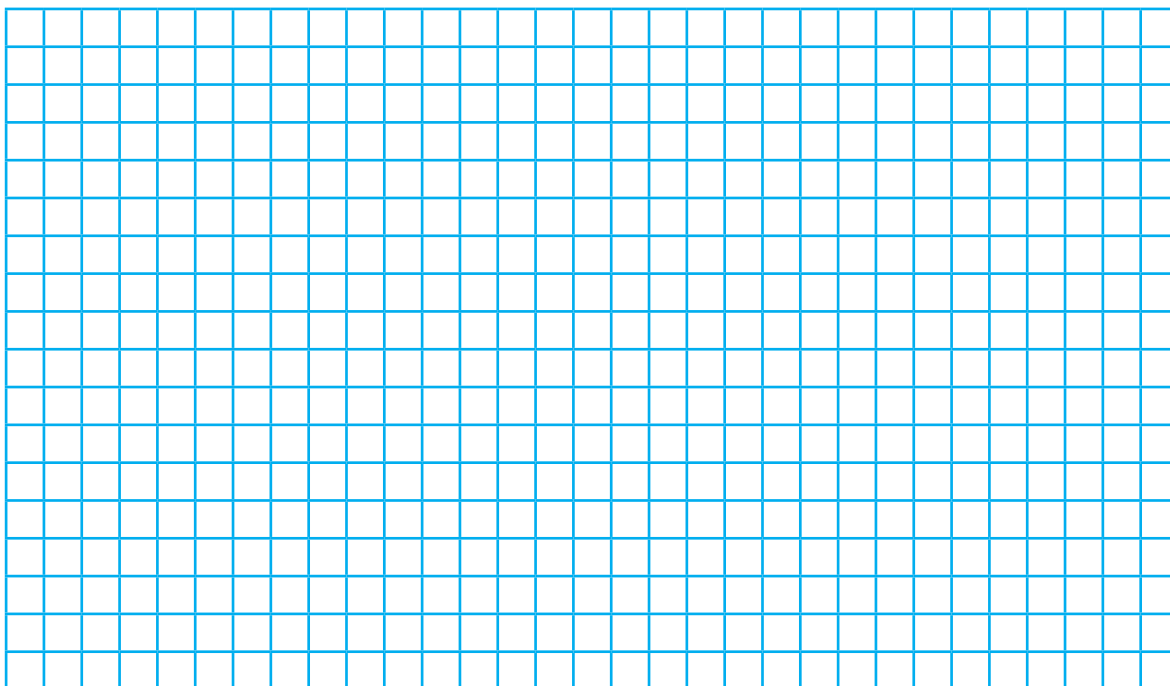
4. Розглянь малюнки. Як погода впливає на настрій кожної дитини? Розіграйте в парах можливий діалог між дітьми.

5. Третьюокласники обговорювали, яка погода покращує їхній настрій. Результати обговорення подали у вигляді діаграми. Сформулюй і запиши три запитання за її даними.

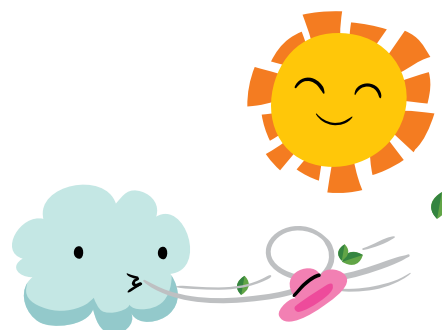

6. Довідайся, яку погоду люблять твої однокласники та однокласниці. Побудуй відповідну діаграму.

7. Знайди "погодні" слова, які заховалися в реченнях. Склади з ними свої речення і запиши.

- ☀ Продовжимо розмову завтра.
- ☀ Патисон — це овоч, схожий на дзиґу.
- ☀ Ярина притулила кошеня до щоки.
- ☀ Мама дала Славі термометр.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Перевір міркування дівчинки, провівши досліди.

- Простеж, чи реагує шишка на зміну вологості повітря.

Хід досліду

1. Знайди на подвір'ї (незаскленому балконі чи ґанку з дашком) затишне місце, захищене від сильного дощу та вітру.
2. Розмісти там розкриту шишку.
3. Стеж за тим, як змінюється шишка залежно від погоди.

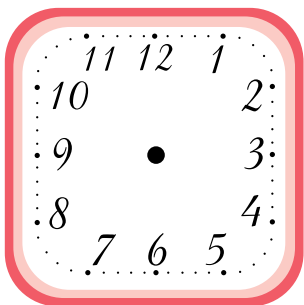
У теплі, сухі дні лусочки шишки будуть відкритими.
При наближенні дощу шишка закриватиметься. Ми ж устигнемо підготуватися до негоди.

- Підготуй сухі соснові шишки та посудину з водою. Досліди, як змінюються шишки у воді.

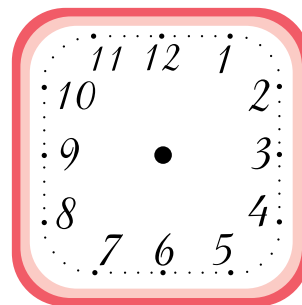
Хід досліду

1. Опустити сухі шишки у воду.
2. Залиши їх на пів години. Зафіксуй час початку та завершення досліду.

Час початку
досліду

Час
завершення
досліду

3. Зроби припущення, що може відбутися із шишками у воді. Запиши власні міркування.

Я вважаю, що шишки у воді

4. Простеж, які зміни відбулися із шишками. Результати запиши.

5. Як ти вважаєш, чим обумовлені такі зміни? Запиши.

6. Зістав свої міркування з поданим висновком.

Під твердими лусками шишки зберігається насіння. У суху погоду стиглі шишки розкриваються, вітер підхоплює і розносить насінинки. А коли починається дощ та холоди, шишки закриваються, щоб захистити своє насіння. Як бачимо, шишки — це природний гігрометр.

До речі, коли закриті шишки висохнуть, вони знову розкриються!

Золоте й солодке

Дощ почався вранці й тривав до вечора. Номул нервував, адже була саме його черга вирушати на пошуки. Коли негода вщухла, довелося ще добу чекати, аби все просохло.

Він чатував у садку зрання, адже знав, що комахи-трудівниці скоро прилетять збирати солодкий нектар. Номул трохи хвилювався, бо мав протестувати свій винахід — льотну панель з пропелером, яку треба одягати на спину. Жевжик мав наздогнати бджолу і знайти, де вона ховає мед.

Ось і бджола. Зібрала на лапки пилок і полетіла геть. Номул устиг лише незграбно здійнятися у повітря. Ще одна бджола відлітає з гілки — але Номул намагається тримати в польоті рівновагу. Це нелегко! Кілька спроб — і жевжик упевнено долетів за бджолою до самого вулика. Але виявилося, що всередину не можна потрапити.

Доведеться таки вчити бджолину мову. А вона досить складна! Номул притулив голову до вулика і принишк.

Коли з льотка вигулькнула бджола, жевжик чемно звернувся до неї з проханням про краплинку меду. Але задарма вона давати мед не схотіла. Лише погодилася поміняти на порцію пилку, що її Номул мав зібрати з квіточок і доставити до вулика. Довелося Номулу попрацювати й удосконалити свою техніку польоту. Урешті-решт скриня повнилася медом.

- Які труднощі долав Номул, виконуючи завдання? Знайди в тексті та прочитай.
- Чому бджоли не погодилися задарма віддати мед?
- Що цікавого ти знаєш про бджіл? Розкажи. Звідки ти про це дізнався/дізналася?
- Як Номул міг би попросити у бджілки меду? Інсценізуй разом з однокласником/однокласницею можливий діалог.

- Склади хмару слів "Бджола"

БДЖОЛА

- Прочитай текст. Біля кожного факту постав відповідний знак.

- ☐+ — інформація, відома мені;
- ☐- — зовсім нове для мене, те, що я почув/почула вперше;
- ☐! — те, що є надзвичайно цікавим і несподіваним;
- ☐? — незрозуміла інформація, викликає бажання дізнатися більше.

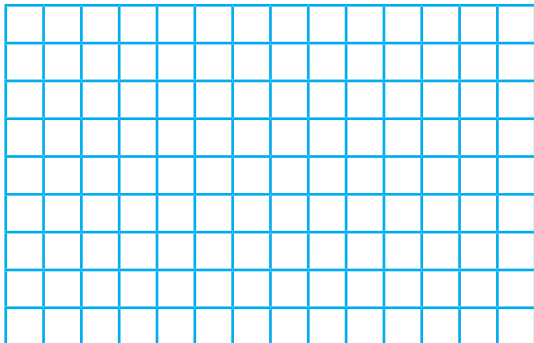
Що виробляють бджоли?

- ☐ Бджоли виробляють не лише мед, а й багато інших продуктів, які люди навчилися використовувати для своїх потреб.
- ☐ Із воску, з якого бджоли будують стільники, люди виготовляють свічки, а ще його додають у ліки та в креми.
- ☐ Дуже багаті на вітаміни й корисні перга та маточне молочко. Перга — квітковий пилок рослин, який бджоли змочують нектаром, складають у стільники, утрамбовують і заливають медом. Маточне молочко бджоли виробляють, щоб годувати своїх личинок.
- ☐ А ще є прополіс — смолиста клейка речовина темно-зеленого кольору. Її бджоли збирають із бруньок різних рослин. Прополіс убиває мікробів не гірше за деякі ліки.
- ☐ Навіть бджолину отруту люди використовують для анестезії (знеболення) та лікування.
- Перевірте якість меду, провівши експеримент.
 - ☀ У пів склянки води покладіть ложку меду, перемішайте.
 - ☀ Простежте, що відбулося. Натуральний продукт розчиниться без залишку. Якщо ж це підробка, на дні склянки залишиться осад.
 - ☀ Зробіть висновок про якість меду, який ви перевіряєте.

ЯКІ ПРИРОДНІ ЯВИЩА БУВАЮТЬ НЕБЕЗПЕЧНИМИ?

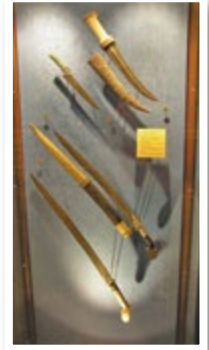
1. Марта з молодшим братом Дем'яном прогулювалися Софіївським парком в Умані. Увагу брата привернув фонтан "Змія", що прикрашає Нижнє озеро. Із роззявленої пащі хижой рептилії струменить вода. Розв'яжи рівняння і довідайся висоту фонтана в метрах.

$$y \cdot 20 = 360$$

2. Раптом набігли хмари — навкруги стало темно. Небо пронизала блискавка, пролунав грім. Марта хотіла зателефонувати бабусі, але завагалася. Дем'яно став тягти дівчинку за руку до височенного дерева, аби сховатися під ним. Як, на твою думку, мають учинити діти? Поясни свої міркування.
3. Познач символом ☒, як правильно поводитися, якщо гроза застала тебе на природі. Поясни свій вибір.
 - ☐ Не звертати уваги на грім і блискавку.
 - ☐ Швидко бігти додому.
 - ☐ Зателефонувати рідним і повідомити про негоду.
 - ☐ Заховатися під найбільшим деревом.
 - ☐ Сісти навпочіпки, звести разом ноги, а головне — п'ятки, голову покласти на коліна, а руки — на голову.
 - ☐ На землю під собою постелити хоч якусь ізоляцію — звичайний поліетиленовий пакет, бажано складений у кілька шарів, гірше — рюкзак, у крайньому разі — просто сухе гілля.
 - ☐ Перечекати негоду під парасолею.

4. Роман цікавиться історією України. Гостюючи у тітки в Чигирині, він відвідав музей Богдана Хмельницького. Кілька експонатів особливо вразили хлопчика. Про що вони можуть розповісти?

Ці рядочки для запису найцікавіших відповідей.

- 5.** Довідайся про гетьмана Богдана Хмельницького. Поміркуй, якими джерелами інформації ти можеш для цього скористатися. Запиши коротке повідомлення про діяльність цієї видатної історичної особи. Презентуй його однокласникам та однокласницям.

6. Коли Роман вивчав інформацію про гетьмана, по телебаченню оголосили штормове попередження — насувався ураган. Як мав діяти хлопчик? Змодельуй разом з однокласниками та однокласницями його поведінку.

Ураган — вітер великої руйнівної сили.

Пам'ятка "Як діяти при наближенні урагану"

Запасись водою і продуктами на 2–3 доби.

Запасись медикаментами.

Переконайся в наявності ліхтариків і свічок.

Зачини двері та вікна.

Вимкни електрику.

7. Оціни свої вміння працювати у групі.

Як я вмію працювати з однокласниками

- ☐ Я говорю компліменти.
- ☐ Я прислухаюся до думок інших.
- ☐ Я не підвищую голосу під час обговорення.

Наступного разу я

.....

.....

.....

.....

.....

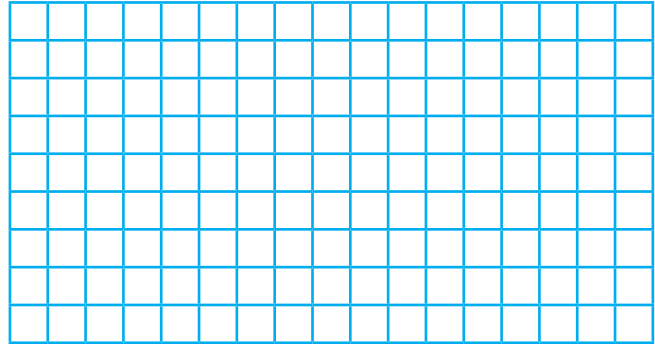

8. Дідусь Андріани розповів, що в урочищі Холодний Яр на Черкащині є унікальна галявина підсніжника складчастого, занесеного до Червоної книги України. Цього року підсніжники розквітли 13 березня. Чи побачить Андріана їх на свій день народження 2 квітня, якщо зазвичай цвітіння триває 3 тижні?

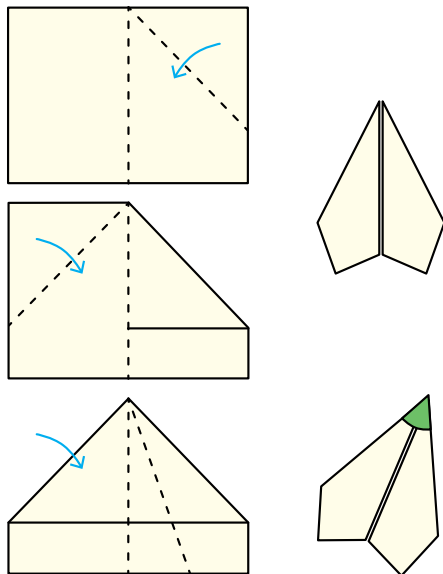
Квітень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	3
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	29	30	31

9. Виготов композицію "Підсніжники" з паперу.

svitdovkola.org/pilot/3/media8-5

10. Оціни свої вміння працювати самостійно за інструкцією.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

- 11.** Навесні у школі, де навчається Андріана, запланували провести День цивільного захисту. Віднови речення й довідайся, під яким гаслом відбудеться цей захід. Запиши його. Поясни зміст вислову.

дотримуйся

поведінки!

правил

Завжди

безпечної

- 12.** Хто із зображених дітей правильно поводиться в небезпечній ситуації у громадському місці? Поясни, чому ти так вважаєш. Кому з дітей ти даси поради? Які саме? Запиши.

ЩО РОБИТИ, КОЛИ НАДВОРІ ДОЩ?

1. Коли жевжоліт пролітав над Черкасами, Пузлик побачив в ілюмінатор, що пішов дощ. "Звідки він береться?" — поцікавився жевжик. Як би ти йому відповів/відповіла?

Ці рядочки для запису найцікавіших відповідей.

.....

.....

.....

2. Чи однакові за розміром краплі дощу? Перевір своє припущення, виконавши дослід. Висновок запиши.

☀ Коли піде дощ, стань під парасолькою чи дахом на вулиці. Протягни аркуш паперу під краплі дощу.

Увага: не можна виконувати цей дослід під час грози.

☀ Тримай аркуш під дощем, поки на нього впаде 20 крапель.

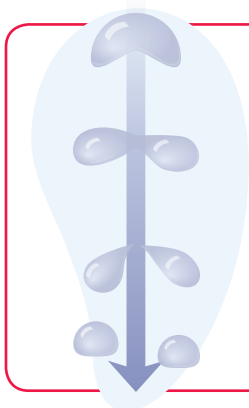
☀ Тепер уважно розглянь папір. Що ти бачиш?

.....

.....

.....

Дощові краплі складаються з молекул води. У маленьких краплях молекул менше. Коли до них приєднуються інші молекули, розмір краплі збільшується.

Перед падінням із хмари краплі мають сплюснену форму і більший розмір. Падаючи, вони стикаються з потоком повітря і розділяються на кілька менших, округлої форми краплинок, як показано на малюнку.

3. Олеся дуже любить гуляти надворі, коли накрапає дощ. Мама купила доньці гумачки і дощовик. Визнач вартість покупки.

- А 522 грн
Б 520 грн
В 518 грн

285 грн

237 грн

4. Зоя запитала друзів, що вони роблять, коли надворі дощ. Прочитай їхні відповіді й доповни своїми міркуваннями.

Готую смаколики.

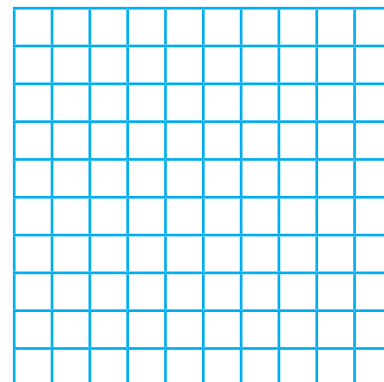
Роблю лепбуки.

Ліплю фігурки з пластиліну.

5. Прочитай правила гри "Хід конем". Пограй у неї сам або з друзями, коли не маєш змоги пограти надворі.

Накресли квадрат 8 на 8 клітинок. У будь-якій клітинці ігрового поля запиши число 1. Рухаючись клітинками зроби "хід конем" — три клітинки прямо, одна — убік. У місці зупинки запиши наступне число. Продовжуй виконувати ходи і щоразу записуй наступне число. Грай, доки маєш змогу робити зупинку в порожній клітинці.

6. Олексій розповів друзям, що планує виготовити лепбук про Тараса Шевченка, оскільки Черкащину вважають Шевченковим краєм. Як ти гадаєш, чому?

Чернеча гора (Канів)

Дідова хата,
у якій народився поет
(Моринці)

Маєток пана Енгельгардта,
у якого служив Тарас, і тисячолітній дуб,
де він ховав свої малюнки (Будище)

Літературно-меморіальний музей
Т.Г. Шевченка (Шевченкове)

7. Виготов свій лепбук про Тараса Шевченка. Презентуй його однокласникам та однокласницям.
8. Оцініть процес створення лепбука, давши відповідь на такі запитання:
- ✱ Чи важко було знайти інформацію?
 - ✱ Чим цінні знання й уміння, яких ви набули під час складання лепбука?
 - ✱ Що в роботі вам сподобалося? Що — ні?
 - ✱ Чи приємно/ефективно було працювати в групі?
 - ✱ Які ще цікаві творчі проекти про Тараса Шевченка вам би хотілося організувати?

9. Ясмiна запропонувала друзям створити пластиліновий мультфiльм до одного з творiв Кобзаря, дотримуючись поданої нижче послiдовностi дiй.

Садок вишневий коло хати.
Хрущі над вишнями гудуть...
Плугатарі з плугами йдуть,
співають ідучи дівчата...
А матері вечерять ждуть...

Тарас Шевченко

- Подумайте, хто дiйові особи мультфiльму: мати та батько, маленька дитина, дiвчата, iнші.
- Складіть за мотивами цього вiрша сценарій мультфiльму.
- Опишіть основні сцени за поданим зразком.

Сцена 1: невелика біла хата, біля неї садок із дозрілими вишнями.

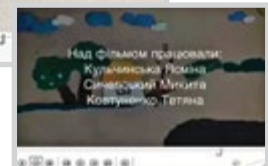
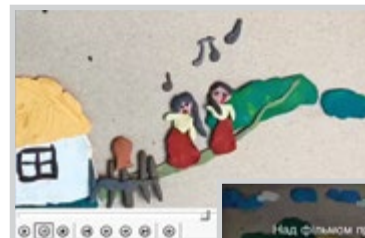
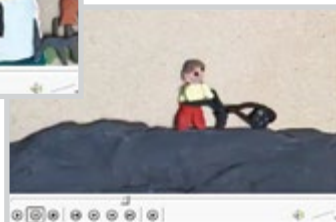
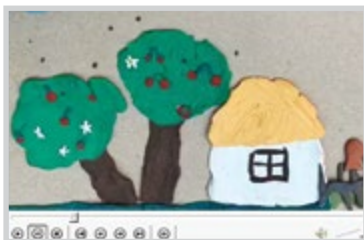
Сцена 2:

Сцена 3:

Сцена 4:

Сцена 5:

- Виготовте декорації та персонажів.
- Проведіть репетиції вистави.
- Улаштуйте виставу та зніміть її на відео – отримаєте справжній мультфiльм.

13. Дізнайся, як твої емоції впливають на інших.

- ✿ Як виражати негативні емоції, аби не завдати болю іншим?
- ✿ Як варто реагувати, коли хтось сердиться?

Дізнайся більше
про веселку.
скориставшись журналом
у тематичному випуску:

джміль
Дослідження, Живопис, Музика і Література

- Цікаві "веселкові" ігри

- Ідеї для організації
освітнього проєкту

- Поради "Як створити
веселку власноруч"

- Майстерня з виготовлення
барвистих прикрас для кімнати

- Потішні вірші, казки та байки
- Комікс "Помічай красу"

Замовити тематичний випуск "Веселка"
можна на сайті JMIL.COM.UA/2018-4

